

Raymond Bouchex
(pom. biskup u Aix-en-Provence)

MISA: BLAGOVANJE ILI ŽRTVA?

Je li Misa blagovanje ili žrtva? Poznato je da to pitanje tvori jednu od tema nekih sadašnjih sporova. Ima ih koji optužuju: »Od Mise se napravilo jednostavno blagovanje, dok je ona žrtva.« Ide se čak dotle da se kaže kako je Misal, proizašao iz liturgijske reforme II. vat. sabora, isključio riječ i oznaku žrtve.

Lako je pokazati, i to je već učinjeno samim tekstom novog Misala, da se u njemu nalazi riječ žrtva kao i drugi izrazi (prinos, prinositi) koji podsjećaju na Misu kao žrtvu. Uz to je žrtveno značenje Mise uočljivo već samim hodom Euharistijskih molitava. No, bez sumnje to još ne rješava postavljeno pitanje. Pravo se rješenje nalazi u većoj svijesti odnosa koji u Misi postoje između blagovanja i žrtve.

Misa je blagovanje

Misa je zaista blagovanje. Sve nas sili da tako tvrdimo: čitav kontekst o ustanovljenju Euharistije, jer se to zbilo na židovskoj vazmenoj večeri (usp. Mt 26,17ss), pa i kad Isus sa svojim učenicima ne bi bio tada jeo vazmeno janje; tvar Euharistije, kruh i vino koji su određeni da se potroše; a nadasve samo jezgro svake Euharistijske molitve koje preuzima izvještaj ustanovljenja: »Uzmite i jedite svi... Uzmite i pijte svi...«

Kad Novi zavjet govori o Euharistiji, izričito tvrdi: »Tijelo je moje jelo istinsko, krv je moja piće istinsko... Tko jede moje tijelo i pije moju krv, živjet će uvijek« (Iv 6,54—58). Od samog se početka Euharistija naziva »Gospodnjim blagovanjem« (1 Kor 10, 20), »lomljenjem kruha« (Dj 2, 42; 20, 7. 11). Taj njezin smisao iznosi najstarija teologija, od Otaca do srednjovjekovnih teologa i starih liturgijskih tekstova (usp. oficij tijelovskog blagdana). Pričest je integralni dio Mise. Posvećeni su kruh čuvali da ga ponesu bolesnicima i da se umirućima pruži kao popudbina, dakle kao hrana za posljednje putovanje. Kad tvrdimo da je Misa blagovanje, onda smo na liniji najsigurnije katoličke predaje.

Misa je žrtva

Ako je Misa blagovanje, ona nije obično blagovanje. Ona to nikad nije ni bila. Posljednja Isusova večera, na kojoj je ustanovio Euharistiju, nije bila obično već obredno blagovanje vazmene večere. Kad sv. Pavao u jednom od prvih tekstova Novoga zavjeta donosi izvještaj o toj ustanovi, traži da razlikujemo Gospodnje tijelo, jer i on razlikuje to jelo od onoga koje se blaguje da se utraži glad (usp. 1 Kor 11, 23—34; 10, 16—21).

Misa je blagovanje žrtve. Tu se jede »Tijelo predano« i pije »Krv prolivena« za otpuštenje grijeha te kao potvrda novog i konačnog Saveza između Boga i ljudi. Euharistija u stvari nije umnožavanje nego uprisutnjenje Kristove žrtve. U njoj je Krist dao svojoj Crkvi ovlast da ga prinosi njegovu Ocu te da se u njemu i s njime također i sama prinosi. Stavlajući svoju vlastitu žrtvu u ruke Crkve Krist joj omogućuje da slavi Boga kako je on sam činio i da također i ona postane žrtvom, tj. prinosom Bogu.

Eto zbog čega se mora reći da je Misa žrtva: ne ponavljanje Kristove žrtve, jer ta je jedna jedina i izvršena »jedanput zauvijek« (Heb 9, 12. 26; 10, 10); niti je obnavljanje njegove smrti, jer on zauvijek živi kod Boga; niti je prinošenje materijalnih žrtava, jer te su dokončane Kristovom žrtvom; nego Misa je spomen-čin Kristove žrtve, tj. Krist ponazočen u njegovu prikazanom činu Ocu za spasenje svijetu, za jedinstvo ljudi u njemu i za usmjerenje svijeta prema Kraljevstvu.

Euharistijsko dakle blagovanje, ili pričest, jest žrtvena pričest. Ona je sudjelovanje u Kristu koji se jedanput zauvijek prikazao kao žrtva. Svrha joj je da i mi postanemo duhovna žrtva, tj. da žrtvujemo sami sebe u vjeri, nadi i ljubavi prema Bogu i prema drugima. Na taj način postajemo udovima i slugama Kristova tijela koje je Crkva.

»Razlikovati tijelo Gospodnje«

Ne smijemo napustiti ni jedno od tih dvaju gledišta. Misa je blagovanje usmjereno k sjedinjenju s umrlim i uskrsnim Kristom koji nam daje da u Duhu živimo od Boga, poziva nas i u sebi okuplja da bratski služimo u Crkvi. To ne obično već obredno jelo znači blagovanje uz slavljenje Kristove žrtve, kod čega se blaguje sam Krist predan i prikazan na slavu Oca, sa Savez između Boga i ljudi, na otpuštanje grijeha i za preobrazbu našeg života u žrtvu hvale.

Prema tome, Euharistiju valja slaviti i uzimati tako da se u njoj prepozna uprisutnjena Kristova žrtva i ujedno »Gospodnje blagovanje«. Taj je zahtjev bremenit praktičnim zaključcima. Mi od Crkve dobivamo način kako imamo slaviti Euharistiju. Moramo je slaviti u zajedništvu s Crkvom. Između Euharistije i svagdašnjega običnog života postoji veza, ali i razlika. Euharistija nužno ima posvećen značaj, ali ne u bilo kakvom smislu te riječi nego u smislu da se Krist svojom žrtvom posvetio Ocu. Ona se slavi onim što mi prinesemo, ali nadasve onim što Krist prinese, tj. sama sebe.

Euharistiji predsjedava i posvećuje je biskup ili svećenik, kojih služba u zajednici mora biti očita. Ona nije osobna molitva već molitva Crkve i prema tome upravljena od Crkve. Njezino slavljenje nosi pečat osobnosti svakog pojedinca, naročito svakog celebranta, ali je u isto vrijeme znak poslušnosti Crkvi koja je okvir njezina slavljenja. To se slavljenje odvija u ljepoti, već prema veličini zajednice ili skupine, no to je nešto drugo

nego bogatstvo ili sjaj, a dobro se može združiti sa skromnošću sredstava i s malim brojem sudionika. Takvo slavljenje traži simbolizam blagdanske odjeće, u prvom redu onoga koji predsjedava i posvećuje.

Zar još treba reći da se sve to nalazi u euharistijskoj liturgiji Misala sadašnje katoličke Crkve? Liturgijska je reforma II. vat. sabora i izvedena zato da sve to bude očitije, isto kao što je u svoje vrijeme poslije Tridentskog sabora papa sv. Pio V. reformirao misnu liturgiju, a kasnije su to učinili i drugi, posebno Pio XII.

Na svima je nama da Misa danas bude ono što hoće Crkva danas, i kao što je htjela jučer da bude: blagovanje i žrtva, žrtveno blagovanje. Za to nisu dovoljni obredi, ni stari ni novi. Treba nastojati da živimo u vjeri, nadi i ljubavi, te da rastemo u vjernosti umrlom i uskrsлом Kristu prema svojem osobnom i društvenom položaju.

Iz LA CROIX od 5. IV. 1977. preveo:
Martin Kirigin OSB

»Vjernici, dakle, slušajući Božju riječ, neka spoznaju da čudesne stvari koje se navješćuju, dostižu vrhunac u pashalnom misteriju, kojega se spomen - čin sakramentalno svetkuje u misi. Na taj način, prihvaćajući Božju riječ i njome hranjeni, vjernici bivaju, u iskazivanju zahvale, uvedeni u plodonosno dioništvo u misterijima spasa. Tako se Crkva hrani kruhom života i sa stola Božje riječi i sa stola Tijela Kristova.«

(Sv. kongr. obreda: Uputa o štovanju euharistijskog misterija, br. 10).
